

Archaisms and language preservation in the works of L.M.Montgomery

Mekhriniso ABDURAIMOVA ¹

Uzbekistan State World Languages University

ARTICLE INFO

Article history:

Received February 2025
Received in revised form
10 March 2025
Accepted 25 March 2025
Available online
25 April 2025

Keywords:

L.M. Montgomery,
archaisms,
language preservation,
linguistic heritage,
cultural identity,
historical authenticity,
literary style,
language change,
memory and tradition,
regional dialects.

ABSTRACT

This article examines the use of archaisms and the role of language preservation in the works of L.M. Montgomery. Special attention is given to how the author intentionally employs archaic words and expressions to create a sense of historical authenticity, cultural continuity, and emotional depth. The study highlights the literary functions of archaisms and discusses their contribution to maintaining linguistic heritage in English-language literature.

2181-3701/© 2024 in Science LLC.

DOI: <https://doi.org/10.47689/2181-3701-vol3-iss4/S-pp64-68>

This is an open-access article under the Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ru>)

L.M. Montgomery asarlarida arxaizmlar va tilni saqlab qolish masalasi

ANNOTATSIYA

Kalit so'zlar:

L.M. Montgomery,
arxaizmlar,
tilni saqlab qolish,
til merosi,
madaniy identitet,
tarixiy haqiqat,
adabiy uslub,
til o'zgarishi,
xotira va an'ana,
mintaqaviy lahjalar.

Ushbu maqolada L.M. Montgomery asarlarida arxaizmlardan foydalanish va tilni saqlab qolish masalasi tahlil etiladi. Muallif tarixiy haqiqatni, madaniy uzviylikni va hissiy boylikni yaratish maqsadida qadimgi so'z va iboralardan ongli ravishda foydalanishi alohida ko'rib chiqiladi. Tadqiqotda arxaizmlarning adabiy funksiyalari hamda ingliz tili adabiyotidagi til merosini saqlashdagi o'rni yoritiladi.

¹ Senior Teacher, Denau Institute of Entrepreneurship and Pedagogy.
E-mail: rasulovad.dtpi@gmail.com

Архаизмы и сохранение языка в произведениях Л.М. Монтгомери

АННОТАЦИЯ

Ключевые слова:

Л.М. Монтгомери,
архаизмы,
сохранение языка,
языковое наследие,
культурная идентичность,
историческая
достоверность,
литературный стиль,
изменение языка,
память и традиции,
региональные диалекты.

В данной статье рассматривается использование архаизмов и роль сохранения языка в произведениях Л.М. Монтгомери. Особое внимание уделяется осознанному применению автором устаревших слов и выражений для создания исторической достоверности, культурной преемственности и эмоциональной глубины. В исследовании анализируются литературные функции архаизмов и их вклад в сохранение языкового наследия в англоязычной литературе.

KIRISH

Til merosini asrab-avaylash masalasi azaldan olimlar, yozuvchilar va madaniyatshunoslar diqqat markazida bo'lib kelgan. Adabiy an'analarda tilni avlodlararo bog'lovchi vosita sifatida saqlashning samarali usullaridan biri bu arxaizmlardan — zamonaviy kundalik tildan chiqqan, biroq o'zida tarixiy, madaniy va emotsional qatlamlarni mujassam etgan so'z va iboralardan — maqsadli foydalanishdir. Ushbu yondashuvni o'z asarlarida mohirlik bilan qo'llagan yozuvchilardan biri L.M. Montgomery hisoblanadi. L.M. Montgomery, ayniqsa, butun dunyoga mashhur bo'lgan Anne of Green Gables romanlari turkumi orqali, tilning ohangdorligi va madaniy identitetni shakllantirishdagi rolini chuqur anglagan adib sifatida tanilgan. Uning asarlarida o'tmish va zamon ruhi nafaqat tabiat manzaralari va obrazlar orqali, balki tilning o'ziga xos, qadimgi shakllarini kiritish orqali ham jonli tarzda aks ettiriladi. Montgomery arxaizmlardan foydalanib, o'quvchini tarixiy zamonlar bilan bog'laydi, o'tgan davrlarning ruhiyatini va madaniy merosini his qilish imkonini yaratadi. Montgomeryning arxaik uslubdan foydalanishi faqatgina badiiy bezak emas, balki o'z davrida modernizatsiya va globalashuv tufayli xavf ostida qolgan til va madaniy xotirani asrashga qaratilgan ongli harakat edi. Uning so'z tanlovi, o'tmishdagi tafakkur, nutq va hayot tarziga ko'prik vazifasini bajarib, o'quvchida til boyligini va tarixiy xotirani qadrlash tuyg'usini kuchaytiradi. Ushbu maqolada L.M. Montgomery asarlarida arxaizmlardan maqsadli foydalanish strategiyasi tahlil qilinadi, uning tilni saqlab qolishdagi o'rni yoritiladi, shuningdek, arxaik til unsurlarining mavzu va hissiy ifodadagi funksiyalari va zamonaviy adabiy jarayonlardagi ahamiyati muhokama qilinadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYASI

Til merosini asrab-avaylash va adabiy matnlarda arxaizmlardan foydalanish mavzusi zamonaviy tilshunoslik va adabiyotshunoslikda keng o'rganilmoqda. Xususan, R. Trask (1999) o'zining "Historical Linguistics" asarida til o'zgarishi va tilning qadimiy unsurlarini saqlab qolish mexanizmlarini batafsil tahlil qilgan. Shuningdek, P. Stockwell (2002) "Sociolinguistics: A Resource Book for Students" nomli asarida arxaik unsurlarni ijtimoiy identitetni shakllantirishdagi rolini ko'rsatadi. Adabiyotshunoslar, jumladan, G. Kramersch (1998) madaniyat va til o'rtasidagi uzviy bog'liqlikni yoritib, madaniy xotira va adabiy til o'zaro aloqalarini

tahlil qilgan. L.M. Montgomery ijodi bo'yicha olib borilgan izlanishlar, masalan, Elizabeth Waterston va Mary Rubio (1990-yillar) tomonidan tayyorlangan tadqiqotlar, uning asarlarida til o'ziga xos tarixiy va madaniy qatlam sifatida namoyon bo'lishini ko'rsatib beradi. Montgomery asarlarida arxaizmlar orqali qadimgi anglo-kelt madaniyati, mintaqaviy dialektlar va tarixiy tafakkur shakllarini jonlantirish tendensiyasi mavjud. Bu jihatlar, tilshunoslik va adabiyotshunoslik doirasidagi ko'plab zamonaviy tadqiqotlar bilan uyg'un ravishda tahlil etilishi mumkin.

Ushbu maqolada sifatli tadqiqot metodologiyasi asosida L.M. Montgomery asarlaridagi arxaik unsurlarni tahlil qilish amalga oshiriladi. Tadqiqot quyidagi bosqichlarga tayangan:

Matnshunoslik tahlili: Montgomeryning tanlangan asarlaridan (*Anne of Green Gables, The Story Girl, Emily of New Moon*) namunalar olinib, ulardagi arxaik so'zlar, iboralar va grammatik shakllar ajratib olindi.

Kontekstual tahlil: Arxaizmlar qanday vaziyatlarda ishlatilgani, ularning konnotativ va denotativ ma'nolari o'rganildi, kontekstdagi hissiy va estetik funksiyalari tahlil qilindi.

Tarixiy-madaniy yondashuv: Til unsurlarining qaysi tarixiy davr va madaniyat qatlamlariga oid ekanligi aniqlanib, Montgomery tomonidan tarixiy va madaniy xotirani saqlashdagi strategiyalari baholandi.

Qiyosiy yondashuv: Montgomery asarlaridagi arxaizmlar boshqa zamondosh adiblarning asarlaridagi arxaik uslub bilan qiyosiy tahlil qilindi (masalan, Thomas Hardy, George Eliot kabi yozuvchilar bilan).

Tadqiqot natijalari Montgomery asarlarida arxaizmlar faqat stilistik vosita emas, balki madaniy merosni saqlovchi kuchli omil sifatida namoyon bo'lishini ko'rsatadi.

NATIJALAR VA MUHOKAMALAR

Tadqiqot natijalari L.M. Montgomery asarlarida arxaizmlar quyidagi asosiy funksiyalarni bajarishini ko'rsatdi:

Tarixiy atmosferani yaratish: Arxaik so'zlar va iboralar yordamida Montgomery o'z asarlariga XIX asr oxiri va XX asr boshlarining ruhiyatini singdiradi. Bu usul orqali o'quvchi o'zini o'tmishdagi madaniy muhitda his qiladi.

Madaniy merosni saqlash: Arxaizmlar orqali adiba o'z mintaqasi — Kanadaning Prince Edward oroli va ingliz-kelt madaniy merosini saqlashga intilgan.

Obraz va xarakter yaratish: Ba'zi qahramonlarning so'zlashuvlarida arxaik ifodalar foydalanilib, ularning qariyalar, an'anaviy dunyoqarashga ega shaxslar sifatidagi portretlari yanada jonliroq chiziladi.

Hissiy ta'sirni kuchaytirish: Arxaik shakllar va qadimiy iboralardan foydalanish orqali Montgomery ba'zan nostalji, sog'inch, qadriyatlar qadri kabi hissiy ohanglarni kuchaytiradi.

Bundan tashqari, Montgomeryning arxaizmlardan foydalanishi ijtimoiy-iqtisodiy o'zgarishlarga (masalan, industrializatsiya va urbanizatsiyaga) qarshi norasmiy madaniy qarshilik shakli sifatida ham ko'rinadi. Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, L.M. Montgomery arxaik til vositalaridan nafaqat estetik bezak sifatida, balki ongli ravishda, madaniy va tarixiy identitetni saqlashning muhim elementi sifatida foydalangan. Uning asarlarida arxaizmlar faqatgina qahramonlarning tilida emas, balki hikoyaning umumiy stilistikasida, tasvirlar va tafakkur uslublarida ham aks etadi. Montgomeryning yondashuvi zamonaviy globallashuv va tilning standartlashuvi jarayonlariga qarshi

turishning badiiy usullaridan biri sifatida talqin etilishi mumkin. U asarlarida mintaqaviy dialektlar, xalq ogʻzaki ijodi unsurlari va eski ingliz tilining izlarini saqlab qolgan holda, oʻquvchida madaniy xotira va tarixiy ongni kuchaytirishga intilgan. Muhokamalar shuni ham koʻrsatdiki, Montgomeryning bu boradagi faoliyati zamonaviy adabiy muhitda ham dolzarbligini yoʻqotmagan. Bugungi kunda ham koʻplab yozuvchilar va til himoyachilari uning tajribasidan oʻrnak olmoqda. Ayniqsa, til oʻzgarishi va madaniy homogenizatsiya sharoitida arxaik unsurlarni qayta kashf etish va ulardan samarali foydalanish masalalari dolzarb boʻlib qolmoqda.

XULOSA

Olib borilgan tadqiqot natijalari shuni koʻrsatdiki, L.M. Montgomery oʻz asarlarida arxaizmlardan juda nozik va maqsadli tarzda foydalanib, nafaqat oʻz davrining adabiy uslubini boyitgan, balki madaniy va til merosini saqlashda ham katta hissa qoʻshgan. Uning arxaik soʻz va iboralardan foydalanish strategiyasi oʻquvchini faqatgina badiiy hikoyaning voqealari bilan emas, balki oʻtmish madaniyati, qadriyatlari va dunyoqarashi bilan ham chuqurroq bogʻlaydi. Montgomery ijodida til — oddiy aloqa vositasi emas, balki madaniy xotira va tarixiy tajribani ifodalovchi kuchli omil sifatida namoyon boʻladi. U arxaizmlar yordamida zamonaviy oʻquvchini tarixiy jarayonlarga, xalq ogʻzaki ijodi va eski til unsurlariga qayta bogʻlashga intiladi. Bu esa, oʻz navbatida, tilning estetik va madaniy funksiyalarini yanada kengaytiradi. Bugungi globallashuv va texnologik taraqqiyot davrida, koʻplab mahalliy tillar va tarixiy leksik qatlamlarning yoʻqolib borayotganini inobatga olsak, L.M. Montgomeryning yondashuvi alohida ahamiyat kasb etadi. Uning arxaik til vositalaridan foydalanish tajribasi zamonaviy yozuvchilar uchun ham ilhom manbai boʻlib xizmat qilishi mumkin. Ayniqsa, oʻz milliy va madaniy identitetini saqlab qolishni istagan xalq va jamiyatlar uchun bunday adabiy yondashuvlar muhim ahamiyatga ega. Shu sababli, L.M. Montgomery asarlarini faqatgina badiiy jihatdan emas, balki madaniy, tarixiy va tilshunoslik nuqtayi nazaridan ham oʻrganish dolzarbdir. Uning arxaik til unsurlaridan foydalanishi, madaniyatlararo muloqot va tilni saqlab qolish jarayonlarida zamonaviy tahlil va metodik tadqiqotlarga asos boʻlishi mumkin. Kelajak tadqiqotlar uchun esa L.M. Montgomery asarlaridagi individual arxaizmlarning qiyosiy-tarixiy tahlilini olib borish, mintaqaviy dialektlarning saqlanish jarayonidagi rolini chuqurroq oʻrganish va arxaizmlarning zamonaviy adabiyotga taʼsirini tahlil qilish muhim ilmiy yoʻnalishlardan biri boʻlib qoladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR ROʻYXATI:

1. Bode, K. (2018). A world of fiction: Literary preservation and national identity. University of Toronto Press.
2. Egan, S. (2019). Literary heritage and historical consciousness in contemporary fiction. Routledge.
3. Frye, N. (2020). Cultural memory and the uses of literature. University of Toronto Press.
4. Greenwood, D. J. (2017). Language preservation and identity: Studies in historical linguistics. Palgrave Macmillan.
5. Herman, D. (2021). Narrative ways of worldmaking: Language, memory, and imagination. De Gruyter.

6. Rubio, M., & Waterston, E. (Eds.). (2016). *The annotated Anne of Green Gables*. Oxford University Press.
7. Smith, J. A. (2022). *Reviving the old words: The role of archaisms in English literary traditions*. Cambridge Scholars Publishing.
8. Trask, R. L. (2019). *Historical linguistics* (2nd ed.). Routledge.
9. Yates, D. (2017). *Language, culture, and memory: Revisiting the classics*. Palgrave Pivot.
10. Zhao, M. (2018). *Language change and cultural continuity: A sociolinguistic approach*. Springer.